

Katarzyna Alicja Kuć, Monika Sidor

"Samorząd lokalny w Polsce - społeczno-polityczne i ekonomiczne aspekty funkcjonowania : ogólnokrajowa konferencja naukowa w Lublinie w dniach 27-28 marca 2003 roku

Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska. Sectio K, Politologia 10, 205-207

2003

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Samorząd lokalny w Polsce – społeczno-polityczne i ekonomiczne aspekty funkcjonowania. Ogólnokrajowa konferencja naukowa w Lublinie w dniach 27–28 marca 2003 roku

Niewątpliwie jednym z najważniejszych osiągnięć reformy administracji publicznej w Polsce jest odrodzenie samorządu gminnego w 1990 roku, a następnie samorządu powiatowego w roku 1999. Upodmiotowienie lokalnych wspólnot samorządowych stanowi bowiem ważki krok do urzeczywistnienia państwa obywatelskiego, opartego na konstytucyjnych zasadach pomocniczości i decentralizacji. Wieloaspektowa analiza funkcjonowania wspomnianych wspólnot samorządowych na poziomie lokalnym stała się przedmiotem obrad ogólnokrajowej konferencji naukowej w Lublinie w dniach 27–28 marca 2003 roku. Inicjatywę jej zorganizowania podjęli pracownicy Zakładu Samorządów i Polityki Lokalnej Wydziału Politologii UMCS przy współpracy z Centrum Szkolenia Samorządu i Administracji w Lublinie oraz Wyższą Szkołą Przedsiębiorczości i Administracji w Lublinie.

Organizatorom, do wspólnej debaty udało się zaprosić liczne, interdyscyplinarne grono teoretyków i praktyków samorządu terytorialnego. Zaowocowało to zgłoszeniem blisko 60 referatów przez przedstawicieli środowiska naukowego z kilkunastu ośrodków akademickich z całej Polski (m.in. z Uniwersytetu Śląskiego, Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Uniwersytetu Wrocławskiego, Uniwersytetu Jagiellońskiego, Szkoły Głównej Handlowej, Wyższej Szkoły Administracji Publicznej w Białymstoku). Udział w konferencji wzięli także pracownicy naukowcy z Uniwersytetu im. Iwana Franko we Lwowie, jak również grupa przedstawicieli środowisk samorządowych, w tym radnych gmin i powiatów oraz wójtów, burmistrzów, prezydentów bądź ich zastępców z całej Lubelszczyzny.

Obrady plenarne w auli im. Ignacego Daszyńskiego otworzyło budzące duże zainteresowanie wystąpienie prof. Stanisława Michałowskiego pt. *Samorząd terytorialny a społeczeństwo obywatelskie*, w którym wskazywał na zjawiska anomii, upartyjnięcia czy korupcji, prowadzące do utraty szacunku dla prawa i instytucji publicznych. Sygnalizował postępujący w naszym kraju proces ponownej budowy społeczeństwa wycofanego, poczucia alienacji, izolacji czy „samowyobcowania”. Podkreślił również obserwowany w naszym kraju brak wiary w instytucje samorządu terytorialnego, a co za tym idzie słabnięcie procesu budowy społeczeństwa obywatelskiego. Przestrzegając, by nie sprawdziły się słowa Stanisława Wyspiańskiego z *Wesela*: „Polacy już by dawno mogli mieć, tylko im się nie chce mieć”. Z kolei gość z sąsiedniej Ukrainy – prof. Stefan Trochimczuk w swoim referacie skoncentrował się na funkcjonowaniu samorządów lokalnych na pograniczu polsko-ukraińskim, odnosząc się do ich sytuacji w kontekście integracji europejskiej. Z zaciekawieniem uczestnicy konferencji przyjęli także plenarne wypowiedzi prof. Bogdana Dolnickiego, który zanalizował działalność gospodarczą jednostek samorządu terytorialnego oraz prof. Andrzeja Stasiaka poświęcone planom wojewódzkim zagospodarowania przestrzennego.

Dalsze wystąpienia w pierwszym dniu konferencji koncentrowały się wokół szeroko rozumianej problematyki zarządzania. W wielce interesujący sposób względy praktyczne zarządzania jakością w samorządzie terytorialnym przedstawił Paweł Prokop, Dyrektor Centrum Szkolenia Samorządu i Administracji w Lublinie. Natomiast dr Agnieszka Pawłowska dokonała wartościowej charakterystyki zarządzania zasobami informacyjnymi w administracji samorządowej. Przekonywała, że informacja jest dobrem strategicznym każdej administracji. Jej sprawne gromadzenie, przetwarzanie, przekazywanie, a przede wszystkim przechowywanie ma podstawowe znaczenie dla jakości wykonywanych zadań.

Drugi dzień konferencji rozpoczęło otwarte spotkanie z Julią Piterą, Prezes Transparency International, która nakreśliła słuchaczom problemy, a w szczególności niebezpieczeństwa, jakie niesie ze sobą korupcja w administracji lokalnej.

Pierwszego (w godzinach popołudniowych), jak i drugiego dnia konferencji wymiana naukowych i praktycznych doświadczeń związanych z funkcjonowaniem samorządowych gmin i powiatów toczyła się w ramach pięciu paneli tematycznych:

panel 1: *Władze lokalne – struktury, sposoby wylaniania i odwołania* (przewodniczył prof. Bogdan Dolnicki),

panel 2: *Samorząd lokalny jako podmiot polityki ekonomicznej, społecznej, przestrzennej i ekologicznej* (przewodniczący: dr Andrzej Miszczuk, dr Jolanta Szołmo-Koguc),

panel 3: *Zarządzanie w lokalnym systemie administracji publicznej* (przewodniczyła dr Agnieszka Pawłowska),

panel 4: *Samorząd lokalny a społeczeństwo obywatelskie* (przewodniczący: prof. Stanisław Michałowski, dr hab. Ewa Maj, dr Jacek Pokładecki),

panel 5: *Samorząd lokalny w procesie akcesji Polski do Unii Europejskiej* (przewodniczyła prof. Grażyna Praweńska-Skrzypek).

Ze względu na różnorodność i obszerność prezentowanej tematyki w poszczególnych sekcjach (blisko 60 referatów) oraz ożywionych, wielowątkowych dyskusji, wydaje się możliwe zaprezentowanie jedynie najważniejszej problematyki. W panelu pierwszym zastanawiano się m.in. nad: prawnoustrojową pozycją organów monokratycznych jednostek samorządu terytorialnego, sporem wokół ustroju miasta stołecznego Warszawy, czy sposobem wylaniania gminnych organów wykonawczych. Tutaj swoje refleksje powyborcze przedstawił Wojciech Jachymek, burmistrz gminy Bychawa w latach 1998–2002.

Problematyka samorządu lokalnego jako podmiotu polityki ekonomicznej i przestrzennej zdominowała obrady panelu drugiego. Postulowano podczas niej większą samodzielność finansową jednostek samorządu terytorialnego, sygnalizowano zagrożenie, jakim jest ogromne niekiedy ich zadłużenie. Wystąpienia dotyczyły także efektywnego zagospodarowania przestrzennego i doświadczeń w tym zakresie krajów Europy Zachodniej.

Uczestnicy panelu trzeciego swoje rozważania koncentrowali wokół roli gminnych i powiatowych stron internetowych, czy jakże istotnej w dniu dzisiejszym promocji wizerunku jednostek samorządu lokalnego. Profesor Grażyna Praweńska-Skrzypek przedstawiła mało znaną ocenę efektywności funkcjonowania samorządowych instytucji na przykładzie muzeów.

Kształtowanie się społeczeństwa obywatelskiego na poziomie lokalnym stanowiło główny przedmiot obrad w ramach panelu czwartego. Doktor Jacek Pokładecki odniósł się do problematyki partycypacji obywatelskiej w samorządzie terytorialnym. Wskazywał, iż jest to jeden z mierników i czynników rozwoju samorządu lokalnego w Polsce. Ważki problem obywatelskiej partycypacji kontynuowano w kolejnych wypowiedziach. Odwołano się do instytucji referendum jako powszechnej formy demokracji bezpośredniej, jak również dokonano interesującej analizy uczestnictwa obywateli w wyborach i referendach. Żywą dyskusję wywołały tezy przedstawione w referacie dr Zbigniewa Adamowicza, który zaproponował dokonanie redefinicji mandatu radnego, czyli powrót do mandatu związanego (a nie wolnego), przez co doszłoby do większego upodmiotowienia wyborców w wyniku ściślejszego związania ich z radnymi.

Problematyka samorządu lokalnego w procesie akcesji Polski do Unii Europejskiej stała się przedmiotem obrad panelu piątego. Ożywioną debatę wywołały wystąpienia odnoszące się do: społeczno-ekonomicznych implikacji integracji europejskiej dla samorządu terytorialnego w Polsce czy statusu radnego w perspektywie członkostwa naszego kraju w Unii. Warto także wspomnieć o przyjętym z zainteresowaniem referacie dr Hanny Dumały nt. polskich miast w sieciach europejskich.

Różnorodność i bogactwo problematyki poruszanej przez kilkudziesięciu autorów podczas dwudniowej konferencji nie pozwala na dokładniejsze omówienie treści poszczególnych wystąpień i prezentację choćby najważniejszych wniosków formułowanych w trakcie dyskusji w poszczególnych panelach. Ukoronowaniem dorobku uczestników konferencji będzie planowana publikacja materiałów pokonferencyjnych, czym również są zainteresowani samorządowcy praktycy.

Konferencja *Samorząd lokalny w Polsce – społeczno-polityczne i ekonomiczne aspekty funkcjonowania* była niewątpliwie udanym przedsięwzięciem naukowym i organizacyjnym, zważywszy na liczbę uczestników (około 100) i blisko 60 wygłoszonych referatów. Była to druga z tego cyklu konferencja zorganizowana w Lublinie przez Zakład Samorządów i Polityki Lokalnej Wydziału Politologii UMCS. Przebieg i duże zainteresowanie tematem konferencji potwierdzają potrzebę organizowania podobnych przedsięwzięć w przyszłości.

Katarzyna Alicja Kuć, Monika Sidor